

Griendencollege

Programma van toetsing en afsluiting 2026-2027

Vak: Maatschappijleer leerjaar 3 TL

P. van Hartingsveldt
2026-2027

Verplichte onderdelen School-, Centraal Examen en schooleigen onderdelen

Op de toetsen wordt er onderscheid gemaakt tussen toetsen op de verplichte onderdelen voor het schoolexamen, de onderdelen van het centraal examen en de schooleigen onderdelen. Hiertoe wordt er voldaan aan het artikel 2.60a, lid 3, WVO 2020. De verplichte onderdelen voor het schoolexamen worden gekenmerkt met AVE (Afsluitende toets Van Examenstof). De onderdelen van het centraal examen welke niet verplicht zijn op het schoolexamen worden gekenmerkt door EBG (Eigen Bevoegd Gezag).

PTA Maatschappijleer 2026-2027 Leerweg: Theoretische leerweg					
Periode	Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?	Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?	Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)	Herkansing ja/nee?	Weging
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken - Oriëntatie op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. - De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van politieke en sociale kennis en vaardigheden in discussie over maatschappelijke vraagstukken. ML1/K/2 Basisvaardigheden - De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer - De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk; - principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen - een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	- De kandidaat zal zich bewust worden van de eigen achtergrond, interesses, motivatie, sterke en zwakke punten door terug te kijken op eigen ervaringen en deze schriftelijk, mondeling en/of beeldend weer te geven. - De kandidaat kan uitleggen waarom iets een maatschappelijk probleem is en de betrokkenen bij dit probleem kunnen benoemen. Benoemen welke belangen/normen/waarden de betrokkenen hebben. Verschillen kunnen aangeven in vroeger en nu. Uitleggen hoe de overheid/politieke partijen problemen willen oplossen. Theorie uit de methode: H1: Wat is maatschappijleer Paragraaf 1, 2, 3 en 5. H2: Jongeren Paragraaf 1 en 2. Theorie van de docent: Invalshoeken bij het vak maatschappijleer	Schoolexamen MAT301 AVE Praktische opdracht 1 Analyse van een maatschappelijk probleem aan de hand van de invalshoeken van maatschappijleer. Toetsduur: ca. 25 uur (incl. zelfstudie) AVE	JA	1

	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken • Oriëntatie op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. • De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van politieke en sociale kennis en vaardigheden in discussie over maatschappelijke vraagstukken. ML1/K/2 Basisvaardigheden • De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, informatie verwerven en verwerken. ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer • De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk; - principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen - een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	- De kandidaat kan meepraten over wat er gebeurt in de wereld. Een brede kennis van het nieuws en van de ontwikkelingen in de samenleving zijn in de eerste plaats belangrijk voor het vak Maatschappijleer. Maar het is ook cruciaal bij het vormen van een kritische (denk)houding en bijvoorbeeld bij het bepalen van een keuze tijdens verkiezingen. - De actualiteitentoets kan de kandidaat helpen bij het herkennen van nepnieuws. - De nadruk ligt op belangrijke nieuwsfeiten in binnen- en buitenland, die meestal een politieke betekenis hebben en minstens twee dagen in het nieuws zijn geweest.	Schoolexamen MAK302 Actualiteitentoets Toetsduur: 50 minuten AVE	NEE	1
--	---	--	---	-----	---

<i>Periode</i>	<i>Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?</i>	<i>Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?</i>	<i>Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)</i>	<i>Herkansing ja/nee?</i>	<i>Weging</i>
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer ML1/K/4 Cultuur en socialisatie • beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven; • uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces; • de rol van onderwijs (als socialiserende instantie) beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving. ML1/K/7 Beeldvorming en stereotypering • beschrijven hoe men uitingen van vooroordelen en discriminatie tegemoet kan treden vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect; • van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	- Het leren van normen, waarden, gewoontes en tradities. Voorbeelden geven van manieren waarop mensen leren. - Aan kunnen geven door wie mensen gesocialiseerd worden (media, ouders, vrienden, school etc.) - Verschillen tussen groepen herkennen (dominante cultuur versus subcultuur). - De kandidaat kan de rol van het onderwijs (als socialiserende instantie) beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving. - De kandidaat kan uitleggen dat er verschillende redenen kunnen zijn om te emigreren. - De kandidaat kan uitleggen dat Nederland een pluriforme samenleving heeft, hoe deze ontstaan is en wat dit inhoudt. - De kandidaat kan uitleggen dat er binnen de pluriforme samenleving sprake is van ongelijkheid en discriminatie en kan hier voorbeelden bij geven. - De kandidaat kan uitleggen wat vooroordelen zijn en hoe deze kunnen leiden tot stereotypen. - De kandidaat leert dat er (grondrechtelijke) basisafspraken zijn en dat vooroordelen en stereotypen kunnen leiden tot discriminatie. Theorie uit de methode: - H6: Pluriforme samenleving Paragraaf 1 t/m 5	Schoolexamen MAT303 Schriftelijke overhoring ‘Pluriforme samenleving’ Toetsduur: 50 minuten AVE	JA	1

<i>Periode</i>	<i>Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?</i>	<i>Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?</i>	<i>Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)</i>	<i>Herkansing ja/nee?</i>	<i>Weging</i>
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer ML1/K/4 Cultuur en socialisatie • beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven; • uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces; • de rol van onderwijs (als socialiserende instantie) beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving. ML1/K/7 Beeldvorming en stereotypering • beschrijven hoe men uitingen van vooroordelen en discriminatie tegemoet kan treden vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect; • van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	- De kandidaat volgt alle stappen vanuit het werkplan voor deze opdracht. - De kandidaat kan de theorie uit hoofdstuk 6 Pluriforme Samenleving, toepassen tijdens de opdracht. - De kandidaat gaat in groepjes van 3 of 4 klasgenoten aan deze opdracht werken. - De kandidaat krijgt te maken met de volgende onderdelen: Brainstormen Researchplan maken Individuele kijkopdracht documentaire Script schrijven en storybord maken Taakverdeling/logboek bijhouden Documentaire maken en inleveren	Schoolexamen MAT304 AVE Praktische opdracht 2 ‘Een ander perspectief – interview en analyse’ Toetsduur: ca. 8 uur	NEE	1

<i>Periode</i>	<i>Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?</i>	<i>Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?</i>	<i>Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)</i>	<i>Herkansing ja/nee?</i>	<i>Weging</i>
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer ML1/K/5 Sociale verschillen - De kandidaat kan met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven/uitleggen hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen (sociale mobiliteit); - beschrijven en uitleggen dat mensen vanuit hun maatschappelijke posities belangen hebben en hoe daardoor conflicten kunnen ontstaan; - overheidsbeleid ten aanzien van sociale ongelijkheid beschrijven en verklaren. ML1/K/6 Macht en zeggenschap - De kandidaat kan beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken.	- De kandidaat gaat aan de slag met verbeterpunten in jouw wijk/dorp/stad. - De kandidaat analyseert welke verbeterpunten er volgens hem/haar zijn en waarom. - De kandidaat kan het algemeen belang van deze verbeterpunten aantonen. - De kandidaat gaat om kans te maken op een fictieve subsidie voor zijn/haar verbetertraject, een brief schrijven, waarin hij/zij een pitch geeft aan de burgemeester met daarin de verbeterpunten/het plan.	Schoolexamen MAT305 AVE Praktische opdracht 3 Verrijk mijn wijk Toetsduur: ca. 8 uur (inclusief zelfstudie)	JA	1

<i>Periode</i>	<i>Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?</i>	<i>Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?</i>	<i>Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)</i>	<i>Herkansing ja/nee?</i>	<i>Weging</i>
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer ML1/K/6 Macht en zeggenschap - De kandidaat kan vormen van macht en machtsmiddelen herkennen, beschrijven en verklaren; - De kandidaat kan beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken; - De kandidaat kan beschrijven en uitleggen welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen, herkennen en toelichten.	- De kandidaat kan uitleggen hoe machtsmiddelen werken en de verschillen tussen formele en informele macht kunnen onderscheiden. - De kandidaat kan uitleggen waarom regels (geschreven/ongeschreven) nodig zijn. - De kandidaat kan de belangrijkste verschillen tussen politieke partijen herkennen en indelen op het politieke spectrum. - De kandidaat kan verschillen tussen democratie en dictatuur herkennen en beoordelen of er sprake is van een democratie/dictatuur in een gegeven situatie. - De kandidaat kan voorbeelden kunnen geven van grondrechten en het verband tussen grondrechten en democratie kunnen uitleggen. - De kandidaat kan regionaal, provinciaal, landelijke en internationale politieke niveaus benoemen en onderscheiden. Theorie uit de methode: H3: Politiek Paragraaf 1 t/m 6 H4: Nederland en de wereld Paragraaf 1, 2, 4 en 5	Schoolexamen MAT306 Schriftelijke overhoring ‘Politiek’ Toetsduur: 50 minuten AVE	JA	1

<i>Periode</i>	<i>Eindtermen/deeltaken: wat moet je kennen en kunnen?</i>	<i>Inhoud onderwijsprogramma; wat ga je hiervoor doen?</i>	<i>Toetsvorm, -duur (en evt. toetscode)</i>	<i>Herkansing ja/nee?</i>	<i>Weging</i>
	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer ML1/K/5 Sociale verschillen - De kandidaat kan: met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen. - De kandidaat kan voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen - De kandidaat kan maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	- De kandidaat kan voorbeelden geven van sociale ongelijkheid (arm-rijk, veel of weinig aanzien, macht). - De kandidaat kan uitleggen dat ongelijkheid ontstaat doordat er verschillen zijn in opleiding, sociaal milieu, sekse, afkomst etc. - De kandidaat kan uitleggen dat de plaats die iemand heeft op de maatschappelijke ladder afhangt van eigen inspanningen, maar ook van hoe anderen denken over de functie die iemand heeft of de groep waartoe iemand behoort. - De kandidaat kan voorbeelden geven van oorzaken voor het stijgen of dalen op de maatschappelijke ladder. De kandidaat kan voorbeelden geven overheidsmaatregelen en uitkomsten leggen dat deze maatregelen de positie van groepen in de samenleving kunnen verbeteren. - De kandidaat kan benoemen hoe politieke partijen over deze maatregelen denken en wat hierbij verschillen zijn. - De kandidaat kan de verschillen tussen overtredingen en misdrijven uitleggen en hier voorbeelden bij geven. - De kandidaat kan beschrijven en uitleggen wanneer gedrag ook crimineel gedrag is en welke oorzaken en risicofactoren van criminaliteit we kunnen onderscheiden. - De kandidaat kan het proces van verdachte tot veroordeling in chronologische volgorde plaatsen en benoemen welke rollen er betrokken zijn bij een rechtszaak. - De kandidaat kan vanuit politiek ideologisch perspectief benoemen wat de verschillen zijn tussen de preventie of repressie van criminaliteit. Theorie uit de methode: H8: Werk paragraaf 1 t/m 5 H5: Criminaliteit paragraaf 4 t/m 6 -	Schoolexamen MAT307 Schriftelijke overhoring ‘Werk en criminaliteit’ Toetsduur: 50 minuten AVE	NEE	1

	ML1/K/1 Oriëntatie op leren en werken ML1/K/2 Basisvaardigheden ML1/K/3 Leervaardigheden in het vak maatschappijleer	- De kandidaat kan d.m.v. tekst en uitleg een CV maken welke door de kandidaat in werkelijkheid ingezet kan worden. - De kandidaat verzamelt de benodigde inhoudelijke informatie voor in het CV. - De kandidaat zorgt voor een verzorgd uiterlijk van het CV.	Schoolexamen MAT308 AVE Praktische opdracht 4 ‘Curriculum Vitae’ Toetsduur: c.a. 150 minuten AVE		
--	---	--	--	--	--

Berekening cijfer schoolexamen: $(\text{Ma-t301} \times 1) + (\text{Ma-t302} \times 1) + (\text{Ma-t303} \times 1) + (\text{Ma-t304} \times 1) + (\text{Ma-t305} \times 1) + (\text{Ma-t306} \times 1) + (\text{Ma-t307} \times 1) + (\text{Ma-t308} \times 1) / 8$ = cijfer SE vak